

A Nyelvművelő és Nyelvi Tanácsadó Osztály 2006. évi beszámolója

I. Az osztály fő feladatai 2006-ban

Közös feladatok

Folytatódott a *kodifikált nyelvhasználati formákhoz kapcsolódó attitűdvizsgálat*: terepmunkával, valamint a gyűjtött adatok feldolgozásával. A kutatás célja annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy a magyar anyanyelvi beszélők mennyire szabály- és normakövetőek. Az eredményekről két konferenciaelőadás és három tanulmány készült. A kutatásban részt vett: Domonkosi Ágnes, Heltainé Nagy Erzsébet, Posgay Ildikó. Témavezető: Posgay Ildikó. Az ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai és Dialektológiai Tanszékével közös kutatás keretében és az MTA Zenetudományi Intézetével együttműködve zajlott *A magyar nyelvváltozatok geolingvisztikai kutatása*, amelyben folytatódott az archív nyelvjárási hangfelvételek digitalizálása és elkészült 1182 db CD (754 órányi), amelyek anyaga hangzó és átírt formában kutatási és oktatási célokat szolgál. A munkátról további információk a <http://geolingua.elte.hu> honlapon olvashatók. A kutatásban az osztály egy munkatársa (Posgay Ildikó) és külső megbízottak vettek részt. Témavezető: Posgay Ildikó.

Tanulmánykötet szerkesztése és nyomdába adása (Domonkosi Ágnes—Lanstyák István—Posgay Ildikó szerk. *Nyelvművelésről másként*. Budapest, Tinta Könyvkiadó. 210 l.) A munkában ketten (Domonkosi Ágnes, Posgay Ildikó) vettek részt.

Egy 180 ívnyi értelmező szótár szerkesztése és nyomdai előkészítése folyt, a munkát 90%-ban befejeződött. A munkában ketten vettek részt (Bíró Ágnes, Eöry Vilma). Témavezető és főszerkesztő: Eöry Vilma.

Közönségszolgálati munka végzése: nyelvi ismeretterjesztés (a Magyar Rádió Értsünk szót! c. műsorában, a Duna Televízió/Autonómia csatorna Magyarok c. műsorában), cikkek írása az Édes Anyanyelvünk c. folyóiratba, a nyelvi tanácsadás keretében 394 szakvélemény írása, ebből 349 anyakönyvezéssel kapcsolatos. A telefonon érkező hívások és az elektronikus levelek száma megközelítette a 3000-et, illetve az 1500-at. A munkában az osztály minden munkatársa részt vett: Bíró Ágnes, Domonkosi Ágnes, Eöry Vilma, Heltainé Nagy Erzsébet, Kardos Tamás, Posgay Ildikó.

Egyéni kutatások

Egyéni kutatások végzése a stilsztika (Domonkosi Ágnes, Eöry Vilma, Heltainé Nagy Erzsébet), szövegtan (Eöry Vilma), szociolingvisztika (Domonkosi Ágnes, Eöry Vilma, Heltainé Nagy Erzsébet, Posgay Ildikó), névtan (Bíró Ágnes), lexikográfia (Bíró Ágnes, Eöry Vilma) és a szaknyelvek (Kardos Tamás) területén.

II. Az osztály kiemelkedő kutatási eredményei 2006-ban

A kodifikált nyelvhasználati formákhoz kapcsolódó attitűdvizsgálat eredményeként elkészült két konferenciaelőadás és három tanulmány. A kérdőívvel végzett terepmunkát szociolingvisztikai interjúkkal egészítették ki. Ezek feldolgozását 2007-re tervezik.

Tanulmánykötetet állítottak össze a 2004-ben és 2005-ben tartott alkalmazott nyelvészeti műhelytalálkozók anyagából.

Az ELTÉ-vel konzorciumi pályázat keretében végzett kutatás eredményeként elkészült az 1960-as években felvett nyelvjárási hangfelvételek digitalizálása, megkezdődött a kiválasztott hangfelvételek fonetikai átírása. Az eredményekről további információ a <http://geolingua.elte.hu> honlapon olvasható.

III. Hazai kapcsolatok és pályázatok

Az osztály munkatársai hét tudományos rendezvényen 11 előadással vettek részt.

Együttműködtek NKFP-pályázat-keretében az ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai és Dialektológiai Tanszékével (Posgay Ildikó).

Egy munkatárs (Eöry Vilma) OTKA pályázata lezárult.

Az MTA Magyar Nyelvi Bizottságának ketten (Heltainé Nagy Erzsébet, Posgay Ildikó) tagjai, egyikük titkár (Heltainé Nagy Erzsébet).

Ketten állandó munkatársai az ELTE BTK Stíluskutató csoportjának (Eöry Vilma, Heltainé Nagy Erzsébet).

Egy munkatárs a Magyar Nyelvőr szerkesztőbizottságának tagja (Heltainé Nagy Erzsébet).

Egy munkatárs a Magyar UNESCO Bizottság szakmai albizottságának, a Magyar Terminológiai Tanácsnak tagja (Posgay Ildikó).

Felsőoktatásban való részvétel

Az osztály valamennyi munkatársa részt vett a hazai felsőoktatásban, az Eszterházy Károly Főiskola (Domonkosi Ágnes, Eöry Vilma), a Károli Gáspár Református Egyetem (Heltainé Nagy Erzsébet, Posgay Ildikó), a Budapesti Kommunikációs Főiskola (Bíró Ágnes), valamint a Szent István Egyetem Vezető- és Továbbképző Intézete (Kardos Tamás) oktatójaként.

IV. Nemzetközi kapcsolatok és pályázatok

A dunaszerdahelyi Gramma Nyelvi Irodával 2004 óta rendszeresen szerveznek szakmai találkozót a nyelvművelés megújításáról, a nyelvtervezésről, a nyelvi tanácsadás elméleti és gyakorlati problémáiról. Ehhez kapcsolódott a 2006. október 27—28-án Párkányban megtartott III. alkalmazott nyelvészeti műhelytalálkozó, amelyen az osztály két munkatársa (Eöry Vilma, Heltainé Nagy Erzsébet) tartott előadást.

Misad Katalin (Pozsony, Comenius Egyetem, Gramma Nyelvi Iroda) Domus Hungarica ösztöndíjasként az osztály vendége volt 2006. július 1—augusztus 31. Kutatási témája a szlovákiai magyar szaknyelvek vizsgálata, amelyhez most elsősorban az iskolai szakszótárakat, szakkifejezés-gyűjteményeket és az egyes szakágazatok terminológiáját vizsgálta.

V. 2006-ban megjelent jelentősebb publikációk

Eöry Vilma: A szöveg időszerkezete mint szövegtipológiai jellemző. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.) *Szöveg és stílus. Szövegtipológiai tanulmányok*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2006. 233-257.

Heltainé Nagy Erzsébet: Archaizálás és retorizáltság. Az archaizmusok tipológiája és retorikai funkciói. In: Szathmári István (szerk.) *A stilisztikai alakzatok rendszerezése*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2006. 49-60.

Posgay Ildikó: Dialect Contact within Language Contact. In: Timuška Agris (ed.) *Proceedings of the 4th International Congress of Dialectologists and Geolinguists*, Riga, July 28-August 2, 2003, Riga, Latvian Language Institute, University of Latvia, pp. 412-417.

Kardos Tamás és Posgay Ildikó (közreműködőként): *Útmutató egyházi kifejezések helyesírásához*. Budapest, Szent István Társulat, 22 l.

Budapest, 2007. január 30.

Posgay Ildikó
osztályvezető

Az osztály kutatási célkitűzései 2007-re

A megkezdett kutatási témák folytatása

A kodifikált nyelvhasználati formákhoz kapcsolódó nyelvi attitűd vizsgálata: a kérdőívek feldolgozásának folytatása, interjúk készítése, azok értékelése. Az eredményekről cikkek, tanulmányok írása.

A magyar nyelvváltozatok geolingvisztikai kutatása c. konzorciumi projektumban való részvétel.

Új kutatási téma indításának előkészítése

A Gramma Nyelvi Irodával (Dunaszerdahely, Szlovákia) együttműködve vizsgálják meg *a nyelvi menedzsment problémáit és feladatait*. A kutatást kiterjesztenék a Kárpát-medencére. Ehhez kapcsolódóan konferenciát tartanak 2007 novemberében.

Közönségszolgálati munka végzése, nyelvi ismeretterjesztés és tanácsadás, szakértői tevékenység.

Az osztály kutatási célkitűzései 2008-ra

A megkezdett kutatási témák folytatása

Új kutatási téma indítása

A nyelvi menedzsment koncepcióján alapuló nyelvi tanácsadás hatékonyabbá tétele és kiszélesítése a hivatali interakciók vizsgálatával. A kutatás tervezett fázisai: 1. empirikus vizsgálatok (kérdőíves adatgyűjtés, interjúk készítése), 2. az adatok elemzése, 3. az eredmények alapján javaslatok készítése, 4. a javaslatok eljuttatása a hivatalokhoz. A kutatást a szlovákiai Gramma Nyelvi Irodával közösen, a határon túli magyar nyelvi irodák bevonásával kiterjesztenék az egész Kárpát-medencére.

Budapest, 2007. január 30.

Posgay Ildikó
osztályvezető